

Sanctis, inquit, in aliqua necessitate nobis subvenire datum est; S. Josepho in omnibus: *sanctissimo Joseph in omni necessitate concessum est opitulari* (in 4 D. 45, q. 3, art. 2). Hoc probe noverat S. Virgo Theresia, quæ filiabus suis spiritualibus dicitabat, ut multos apud Deum intercessores et patronos habere conarentur, et præcipue Josephum Christi patrem et Mariæ sponsum dignissimum, quippe qui in cælo potentissimus. Beatæ virginis Theresiæ salutari huic adheretæ consilio; in omnibus necessitatibus vestris, sive spiritualibus, sive corporalibus, ad Sanctos accurrete, eorum auxilium et patrocinium supplices postulate, atque ad sanctum Josephum in primis advolate, eum crebro magno cum fervoris et reverentiæ affectu rogate, ut suo vos foveat patrocinio. Si gravis quædam vos tentatio urgeat, *ite ad Joseph*; si inordinata quædam passio vos ad peccatum alliciat, *ite ad Joseph*; si vitium aliquod eradicare, virtutem aliquam assequi cupitis, *ite ad Joseph*; in omnibus necessitatibus auxilium ejus implorate, eique devote cum sancto Bernardino Senensi dicite: *memento nostri, beate Joseph, et tuæ orationis suffragio apud tuum putaticum Filium intercede; sed et beatissimam Virginem sponsam tuam nobis propitiam redde, quæ Mater est ejus, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat per infinita sæcula sæculorum* (1). Amen.

(1) Ad fidelium devotionem ac fiduciam erga S. Josephum fovendam præstat afferre decretum, quo S. P. Pius IX s. m. anno 1870, illum declaravit Catholicæ Ecclesiæ patronum. « Quemadmodum Deus Josephum illum a Jacob Patriarcha progenitum præpositum constituerat universæ terræ Ægypti ut populo frumenta servaret, ita temporum plenitudine adventante, cum Filium suum unigenitum mundi Salvatorem in terram misuras esset, alium selegit Josephum, cujus ille primus tyrum gesserat, quemque fecit Dominum et Principem domus ac possessionis suæ, principaliterque thesaurorum suorum custodem elegit. Siquidem desponsatam sibi habuit Immaculatam Virginem Mariam, ex qua de Spiritu Sancto natus est D. N. Jesus Christus, qui apud homines putari dignatus est filius Joseph, illicque subditus fuit. Et quem tot reges ac prophætæ videre exoptaverant iste Joseph non tantum vidit, sed cum eo conversatus, eumque paterno affectu complexus, deosculatusque est; necnon

DE SANCTO BENEDICTO

CONCIO UNICA.

Tanquam prodigium factus sum multis (Ps. 70, 7).

Sicut sua monstra habet natura, ita et prodigia sua habet gratia. Cum inter animantia aliquod invenitur mancum ac multum deforme, illud vocamus monstrum; et cum inter Sanctos aliquem scientia, gratia, miraculis vel virtutibus prælucentem videmus, illum prodigium esse dicimus. Unde hæc habetur differentia inter naturæ monstra et gratiæ prodigia, quod monstra, quæ cum timore et horrore inspicimus, sint effectus, seu fetus a recta et solita speciei suæ dispositione degenerantes et insigni aliquo vitio, aut errore ab ea defectentes: *monstris et portentis naturalium forma turbatur* (Tertul. Apol. 20);

solertissime enutrivit quem populus fidelis uti panem de cælo descensum sumeret ad vitam æternam consequendam. Ob sublimem hanc dignitatem, quam Deus fidelissimo huic servo suo contulit, semper beatissimum Joseph post Deiparam Virginem ejus sponsam, Ecclesiæ summo honore ac laudibus prosecuta est, ejusque interventum in rebus anxii imploravit. Verum cum tristissimis hisce temporibus Ecclesiæ ipsa ab hostibus undique insectata adeo gravioribus opprimatur calamitatibus, ut impii homines portas inferi adversus eam tandem prevalere antumarent, ideo Venerabiles Universi Orbis Catholici Sacrorum Antistites snas et Christi fideliū eorum curæ conceditorum preces summo Pontifici porrexerunt, quibus petebant, ut S. Josephum Cath. Ecclesiæ patronum constituere dignaretur. Deinde cum in sacra Œcumenica Synodo Vaticana easdem postulationes et vota anxius renovasset, SS. D. N. Pius Papa IX nuperima ac luctuosa rerum conditione commotus, ut potentissimus S. Patriarchæ Josepho se ac fideles omnes committeret, Sacrorum Antistitum votis satisficere voluit, eumque Catholicæ Ecclesiæ Patronum solemniter declaravit. Merito igitur in omni necessitate, summaque fiducia B. Joseph a cunctis est invocandus postquam divinæ sane Providentiæ consilio totius populi Christiani patronus est constitutus. N. E.

prodigia vero sunt effectus extraordinarii et perfectissimi, a natura per gratiam elevata et nobilitata formati, qui cum admiratione et reverentia conspiciuntur: *venite et videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram* (Ps. 45, 9). Non aberrantis et deficientis naturæ monstrum, sed portentosum divinæ gratiæ prodigium hodie proponam, nempe S. Benedictum, cujus tot fuere prodigia, quot opera, et qui penitentia et vitæ suæ sanctitate angelis et hominibus, regularibus et sæcularibus, toti denique mundo prodigium factus est: *prodigium factus sum multis*. Venite ergo et videte illud prodigium, quod posuit Dominus super terram. *Ave*.

Sanctus Benedictus spectari potest *in antro*, in quo vitam austeram et penitentem suscepit; *in claustro*, in quo religiosam disciplinam instituit; *et in Ecclesia*, quam miraculis et virtutibus illustravit. Sanctus ille Abbas fuit in antro instar columbæ, quæ in foraminibus rupium planxit et gemit: *columba mea in foraminibus petræ, in caverna macerie* (Cant. 2, 14); hic fuit in claustro, quasi alter Abraham, cujus semen in infinitum multiplicatum est: *multiplicabo seminum tuum et non numerabitur præ multitudine* (Gen. 16, 10); fuit tandem in Ecclesia Dei tamquam alter Elias, cujus spiritus et virtutes fuere admirandæ: *in spiritu et virtute Eliæ* (Luc. 1, 17). In his omnibus locis S. Benedictus penitentia, sapientiæ et sanctitatis gravia edidit testimonia; magna quidem ejus extitisse videtur penitentia in antro quod incoluit; ejus magis effulsit sapientia in claustro, quod sanctissimis legibus et institutis exornavit; ejus denique sanctitatis odor ab antro et a claustro in universam Ecclesiam diffusus est. Itaque ad sancti hujus Abbatis laudem dicam, quod fuerit prodigium penitentia; sapientiæ et sanctitatis; fuit 1. *prodigium penitentia* in antro, in quo diu habitavit; 2. *prodigium sapientiæ* in claustro, quod sanctis institutis exornavit; 3. fuit *prodigium sanctitatis* in Ecclesia, quam virtutibus et miraculis illustravit. S. Benedictus fuit *in antro* prodigium penitentia, *in claustro* prodigium sapientiæ et *in Ecclesia* prodigium sanctitatis: ea tres hujus orationis partes.

I PARS.

S. Benedictus in antro fuit prodigium penitentia.

Julianus episcopus Toletanus, cujus opera Bibliothecæ Ss. Patrum sunt inserta, penitentiam vocat *artem Dei*. Hujus artis Doctor fuit Christus, cujus tot fuere discipuli, quot ab ipso homines penitentes exiterunt; qui quidem artis illius non omnes æqualiter fuere periti; nam alii minus et alii magis gravem penitentiam susceperunt. S. Benedictus in hac arte fuit doctissimus, ac portentosa ejus extitit penitentia; etenim cum adhuc esset juvenis, mundum fugiens, in tetrum secessit antro, ibique innocens corpus suum quasi vivum sepelivit, jejuniis afflicta, inter spinas volutavit, aliisque severioris penitentia et mortificationis operibus debilitavit. Ut quis serio penitentia vacet, parietem inter seipsum et mundum ædificare debet, ita quod ipse simul cum Deo teste ex una parte parietis et mundus ex altera parietis parte remaneat. Hoc indicavit sponsa Canticorum, dicens, Deum ex altera parietis nostri parte stare: *en ipse stat post parietem nostrum* (Cant. 2, 9). Similiter quoque exponenda sunt hæc Dei verba: *fiat firmamentum in medio aquarum* (Gen. 1, 6); legit enim S. Chrysostomus, *fiat paries*, quia qui ardæ penitentia operibus inhærere appetit, altissimum parietem inter seipsum et mundum struat oportet, ita quod nullum cum mundo foedus, nullumque commercium habeat. *Si colueris perfecte penitentiam agere, segregare te debes a consortio peccatorum, vel omnium malorum hominum, ut perfecte eam agere valeas* (S. Hieron. in ps. 148). O quam verus penitens extitit S. Benedictus, qui ut penitentia exercitiis incumberet, non in mundo remansit, ubi omnia immunda, sed mundum fugit velut columba et intra altæ speluncæ parietes a mundo totaliter segregatus ingemuit, jejunavit, carnemque suam dira penitentia mactavit et pluries cruentavit. Similis extitit S. Benedictus sanctis Paulo, Antonio,

Hilarioni et aliis portensis veteris Ecclesiæ hominibus, qui penitentiam heroicam sectaturi a mundo velut columbæ avolabant, et deserta et antra incolerent: *avolabant quasi aves ex Ægypto; et quasi columba de terra Assyriorum* (Osee. 12, 11). S. Benedictus enim, cum adhuc esset puer, tam cito tantaque cum celeritate a mundo secessit, ut quid de eo factum esset, omnes ignorarent; non enim solum fugit mirabilis ille puer, sicut avis e mundo avolat: *avolabant quasi aves ex Ægypto*. Cum aves volant, alis, quas extendunt, crucis figuram expriment; nec possunt ex loco in alium volare, quin alis suis figuram hujusmodi delineent: non dissimiliter S. Benedictus mundum ita reliquit, ut ex eo avolaverit sicut avis, quia mundum reliquit, ut crucis figuram assumeret, seque totum per penitentiam crucifigeret. Unde dicere poterat sanctus Abbas: *ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine*: quia elongavit se a mundo, elongavit se fugiens et volans sicut avis, imo et sicut columba: *et quasi columba de terra Assyriorum*. Sicut enim columbæ in foraminibus petræ facile remanent, ibique gemunt: *nihil tam amicum gemitibus, quam columba, quæ die noctuque gemit* (S. Aug. in Ps. 52, 7), ita et S. Benedictus mundum fugiens in petræ foramen, seu in antrum se recepit, ibique ingemuit, amaras ibi penitentiae lacrymas effudit, ibique Deo per penitentiam durum et diuturnum corporis sui sacrificium obtulit. Imperavit Deus Abrahamo, ut unigenitum ipsi sacrificaret filium: *tolle filium tuum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocaustum super unum montium, quem monstravero tibi* (Gen. 22). Advertit Alcuinus non jussisse Deum Abrahamo, ut statim gladium arripere, propriumque filium occideret; voluit Deus fidelem hunc Patriarcham triduo cum filio decumbere, manducare et incedere, ad hoc ut toto hoc tempore per filii, quem immolaturus erat, præsentiam pater torqueretur: *non statim jussus est Abraham filium occidere, sed triduo ad immolandum ducere, ut longitudine temporis tentatio augetur*. (In glossa ordin.) O durum et diuturnum Abrahamæ sacrificium! qui antequam ad immolandum

filium semel gladium arripere, pluries sacrificavit seipsum, dum dolores internos ipsa morte graviore diu passus est. Sacrificavit seipsum Abraham, sacrificavit et seipsum S. Benedictus; triduo sacrificavit seipsum Abraham, et S. Benedictus non triduanum solum, verum triennale corporis sui sacrificium Deo obtulit: intra arcum enim antrum latitans, trium annorum spatio corpus suum inedia exsiccevit, carnem suam cum concupiscentiis crucifixit, atque tam duræ penitentiae jugiter incubuit, inquit Petrus Damiani, et ut vires et etatem superaret: *magnus in parvis eremita membris, vincis etatem, superas laborem, arcta districte rudimenta vitæ fervidus implex* (hymn. S. Bened.). Unde si S. Gregorius Nazianzenus eos qui arctiori vacant penitentia *martyres vivos* vocat, vere S. Benedictus in antro fuit vivus martyr; vivus quia nondum animam exhalaret, martyr etiam quia ratione penitentiae cui vacabat, vita ejus ipsa morte durior erat. O quam durum videbatur juveni mortuum esse parentibus, quos reliquit, mortuum amicis, a quibus se elongavit, mortuum amplissimis facultatibus, quas abdicavit! Quam grave extitit huic adolescenti intra antrum seipsum claudere; ibi humi decumbere et vigilare, ibique famis cruciamenta et temporis injurias pati! Ibi verberibus corpus suum crebro perentiebatur, illud interdum inter vepres volutabat, ibique illud graviore penitentia ita affligebat, ut non vivere, potius diu mori videretur; ejus enim vita mors potius dicenda erat quam vita, et, ut dicam, simul mortuus erat et vivus; vivus per animam, quæ adhuc corpus ejus informabat et mortuus per penitentiam, qua proprium corpus mactabat et quasi occidebat. De quibusdam sui ævi viris narrat Chrysostomus, quod vitam in sepulchris transegerent: *quosdam memini in ipsis defunctorum sepulchris habitaculum posuisse, atque ibi vitam similem mortuo transegerisse*. An non S. Benedictus iis similis extitit? nonne in antro velut in sepulchro latuit? nonne per penitentiam ibi mortuus fuit mundo et sibi ipsi, ut Christo viveret? ibi per penitentiam quotidie moriebatur: jejunia enim, vigiliæ et aliæ mortificationes, quibus corpus suum af-

fligebat, nil aliud erant, quam quotidiana mors, imo et species quædam martyrii: *carnem afflaxisse, libidinem superasse, avaritiæ restituisse, de mundo triumphasse, pars magna martyrii est.* Ita austera utebatur S. Benedictus abstinencia, ut toto triennio, quo in antro permansit, quibusdam solummodo panis frustulis victitaret: tam arcta frequentabat jejunia, ut presbytero cuidam revelaverit Deus, sanctum hunc juvenem fame cruciari; ita durum ejus cubile, ut in nuda dumtaxat humo decumberet. Nec satis erat sancto huic juveni, hujusmodi mortificationibus delicatum torquere corpusculum, illud insuper inter spinas nudum aliquando volutavit; *nudum se in spinarum aculeos projecit, ibique diu volutatus, toto ex iis corpore vulneratus exiit* (S. Greg. in *vita S. Bened.*). O portentosam penitentiam! o penitentiae prodigium! o quam pauci cum S. Benedicto penitentiae incumbere curant! S. Benedictus, licet juvenis et innocens, gravi insistebat penitentiae, et, o rem deplorandam! homines multis rei criminibus et a multo tempore pravis restricti habitibus, ab iis se extricare et salutaris penitentiae exercitiis incumbere renuunt. O peccatores, S. Benedictum audite, sin minus verbis, operibus tamen in deserto clamantem: *penitentiam agite.* Hunc audite, hujus monitis obtemperate, et si antra cum ipso incolendi non sit animus, ultricem saltem criminum vestrorum penitentiam suscipite. Memento, quod, si peccastis, aut penitendum in hoc mundo, aut ardens in alio: *peccavimus fratres, penitendum est, aut ardens;* nonne melius est aliquibus momentis hic penitere, quam in inferno æternum ardere? nemo est, qui hoc melius non fateatur, et tamen plerique momentaneæ penitentiae vacare timent et in sempiternum cruciari non timent: *erubescimus modo parvo tempore penitentiam agere et non timemus sine termino æterna supplicia sustinere* (S. Th. a Villan. serm. *Dom. I Adæ.* O hominum cæcitatem! o peccatorum vesaniam, quos ita fascinavit Satanas, ut brevem et momentaneam timeant penam et æterna supplicia non pertimescant! o peccatores, qui tanto cum affectu ad malum curritis, desinite perverse agere et penitentiae salutaris exercitiis insi-

stite cum S. Benedicto, qui fuit prodigium penitentiae, *ac etiam prodigium sapientiae.*

II PARS.

S. Benedictus in claustro fuit prodigium sapientiae.

Statueraat S. Benedictus toto vitæ suæ tempore intra antrum latere, ibique omnium prorsus hominum consortium fugere; divina autem providentia factum est, ut mirabilis ejus sanctitas primo paucis innotesceret deinde fama virtutum ejus undique diffunderetur. Hinc multi currentes in odorem unguentorum ejus, ad eum venerunt, ut ejus se pio regimini subderent, illumque vitæ suæ ducem haberent. Itaque relinquens vitam solitariam in antro, vitam cœnobicam in claustro ducere statuit; ibique mirabilia sapientiae suæ signa edidit, tum in Ordine quem instituit, tum in monasteriis, quæ edificavit, tum in regula, quam composuit. Curiose inquirat Job vir sanctissimus, ubi inveniatur sapientia: *sapientia ubi invenitur, et quis est locus intelligentiæ?* (Job. 28, 12). Crederet forte quis, apud potentes et divites, qui voluptatibus affluunt, eam inveniri: verum, subdit idem Job, *non invenitur in terra suaviter viventium.* Ubi ergo invenitur sapientia? inter eos forte qui navigant maria? nequaquam; quia *mare loquitur, non est necum.* Cum sapientia non inveniatur in mari, forte in aere reperietur? nequaquam, inquit Job; quia *hec volucres cœli latet.* Si minime habetur in terra suaviter viventium, nec in mari, nec in aere, ubi ergo invenitur? *trahitur sapientia de occultis,* inquit præfatus Job; et hoc verissimum comprobatur in sancto Benedicto, qui in antro occultabatur; de occultis extracta est ejus sapientia, eamque manifestavit S. Abbas in institutione sui Ordinis, qui attingit a fine usque ad finem, qui ad extremas usque mundi oras se extendit, et de quo propheticè dictum est, quod ad quatuor mundi partes dilataretur: *dilataberis ad occidentem, et orientem, et septemtrionem et meridiem* (Gen. 28, 44).

Si enim, ut dicunt philosophi, *opus naturæ est opus sapientie et intelligentie*, quia omnia quæ sunt in natura, magna cum sapientia fuere condita, magnaque cum prudentia gubernantur, cur non fatebimur Ordinem S. Benedicti esse similiter opus prudentiæ et intelligentiæ, cum ab eo sapientissime fuerit institutus et ordinatus? An non maxima ostenditur sapientia instituentis hunc Ordinem, qui a summis Pontificibus vocatur stella matutina tenebras a mundo ecclesiastico fugans, exercitus bene ordinatus assiduus precibus pro Dei gloria pugnans et vinea evangelica a mari usque ad mare suos ad salutem et consolationem fidelium palmites extendens? An non sapientissimus dicendus S. Benedictus in institutione hujus Ordinis, in quo innumeri fulsere religiosi, qui Ecclesiam sanguine suo fecundarunt, qui pro catholica fide strenue decertarunt et christianam religionem scientia et virtutibus suis illustrarunt? nonne opus sapientiæ est ille Ordo, ex cujus sinu educi sunt viginti quinque summi Pontifices, cardinales ducenti, patriarchæ quinquaginta, archiepiscopi mille quingenti, episcopi quater mille et abbates pietate ac doctrina insignes quindecim millia sexcenti? quis tandem dubitabit sapientissimum fuisse S. Benedictum in institutione Ordinis, cui adscripti et devincti sunt duo imperatores, quadragintado reges, reginæ et imperatrices multæ, ac innumeri alii viri nobilitate et pietate illustres? certe plurimum enituit S. Benedicti sapientia in ordine quem instituit; *ac etiam in monasteriis, quæ ædificavit.*

De Deo, qui est sapientia æterna, dicitur, quod domum sibi ædificaverit: *sapientia ædificavit sibi domum*; et sanctus Benedictus divinam hanc participans sapientiam, aut per seipsum, aut per filios suos innumeras sui instituti domos ædificari curavit: ædificavit enim domum, seu monasterium Cluniacense, quod a *Petro venerabili* vocatur *publicum reipublice christianæ cararium, imperatorum, regum, principum et aliorum nobilium donis et liberalitatibus congregatum* (Pet. Ven. l. 5, ep. 34). *Ædificavit domum, seu monasterium in Hibernia, quod Bencor* appellabatur, in quo tria monachorum millia inhabitabant, qui divinas die noctaque continue decantabant laudes, non quidem

omnes simul, verum alternatim, ita quod alii aliis in choro Dei laudes decantaturi indesinenter succederent. *Ædificavit* Gemensiense monasterium in Normandia, in quo nongenti monachi olim religiosissime vivebant; monasterium Moyssacense olim dicebatur *abbatia mille monachorum*, aliaque multa Ordinis S. Benedicti extitere monasteria, in quibus quadringenti vel quingenti vel etiam plures monachi commorabantur. Hinc non est, qui non fateatur maximam in claustro S. Benedicti fuisse sapientiam, cum tot et tantas ædificaverit domos; si enim omnes demirentur Archimedis sapientiam, qui intra propriam domum latens, imo et lecto decumbens, cœlestium orbium motiones, necnon varios astrorum cursus contemplabatur, quanto major censenda S. Benedicti sapientia, qui Ordinem instituit, qui, teste Genebrardo, possedit aliquando quinquaginta mille domus, seu monasteria, in quibus innumeri religiosi cœlestia ac divina contemplabantur et ex quibus infiniti propemodum orti sunt sancti, ut cœlum inhabitarent. Magna quidem hæc fuit S. Benedicti sapientia; ac magis adhuc ejus eluxisse videtur sapientia *in regula quam composuit et quam fratribus suis servandam tradidit.* Ad hominis justitiam laudem sancta canit Ecclesia, quod os ejus meditatur sapientiam et lingua ejus loquitur judicium (Ps. 36). Vere homo justus extitit sanctus Benedictus, qui meditatus est sapientiam et qui judicium locutus est, cum suam composuit et servandam tradidit regulam; ejus enim regula maxima cum sapientia, maximoque cum judicio fuit delineata: *Benedictus*, ut ait S. Gregorius, *scripsit regulam discretione præcipuam, luculentam et præ ceteris, ut ita dicam, in singulis directivam* (Ubi sup.). Omnes omnium Ordinum regulæ cum sapientia et discretione fuere compositæ; at regula sancti Benedicti omnes alias discretione et sapientia præcellere videtur; *scripsit regulam discretione præcipuam.* Regula sancti Basili non parum est intricata; S. Augustini regula statuit in genere et ad singularia parum descendit: regula S. Francisci, licet tota Evangelica et apostolica sit, multis indiget expositionibus; regula autem S. Benedicti

singula ita clare et familiari stylo describit, ut eam quisque a spiritu Dei compositam, necnon summa sapientia et discretionem contextam fuisse facile perspiciet. Quod verissimum esse probant revelationes sanctæ Birgittæ, cui revelatum fuit, quod *Benedictus composuit suam regulam de spiritu Dei* (Lib. 8 *revel.*), nullum in ea est verbum, quod a spiritu Dei et sapientia divina non fuerit revelatum. Unde omnes monachi et Cœnobitæ, qui sub aliis legibus vivebant, eo ipso quo agnita et promulgata est sancti Benedicti regula, eam amplexati sunt. Sicut enim, inquit S. Antoninus, imperium primo viguit et floruit apud Græcos, deinde translatum est ad Latinos, videlicet ad Carolum Magnum Francorum regem, ita etiam perfectio vite regularis Anachoritarum et Cœnobarum, primo viguit in Grecia, seu Oriente et deinde translata est ad Occidentem apud Latinos et præsertim sub sancto patre Benedicto; ejus enim regula omnibus monachis et cœnobitis visa est tanto sapientiæ spiritu composita, ut ipsi, relictis propriis regulis, unicam sancti hujus Abbatis regulam pro lege habere voluerint. Et sicut regina Saba sapientiam Salomonis mirabatur, ita et omnes religiosi, qui a S. Benedicti temporibus extiterunt, portentosam ejus sapientiam demirati sunt. Miramini et vos sancti hujus Abbatis sapientiam, ac a Deo supplices petite, ut illius sapientiæ vos participes efficiat. Ut obtineatur sapientia, optanda et a Deo postulanda est: *optati et datus est mihi sensus, invocavi et venit in me spiritus sapientiæ* (Sap. 7): res magna et pretiosa est sapientia, quæ quo pretiosior est, eo ardentius peti et inquiri debet: *quanto excelsior virtus est sapientia, tanto magis nitendum est nobis, ut assequi eam possimus* (S. Ambr. *offic.* 2, 26): Quare magna cum sollicitudine sapientiam a Deo postulate et sapientiam inquirete, qua nihil est charius, nihil pretiosius: *venite mortales ad studium sapientiæ, magnus hic fructus est; quid enim homini sapientia charius? venite igitur, ut sapientes sitis* (S. Aug. *cont. Academ.* 3, 9). Illa potissimum ambienda et exquirenda est sapientia, quam Seraphicus Pater S. Franciscus vocat summam: *summa sapientia est*, inquit, *bona*

opera facere, bene se custodire, judicia Dei considerare (in *opus. orac.* 25); hanc ambit, hanc totis conatibus inquirete, ut participetis sapientiam S. Benedicti, qui fuit prodigium sapientiæ, ac etiam prodigium sanctitatis.

III PARS.

S. Benedictus in Ecclesia fuit prodigium sanctitatis.

Justorum animas vocat S. Petrus Chrysologus *pretiosas animas sanctitate locupletes* (ser. 28). Quod appositè dictum videtur de S. Benedicto, qui toto vite suæ tempore sanctitate ditissimus extitit et qui in Ecclesia veluti sanctitatis prodigium eluxit: habuit enim sanctitatem in omni virtutum genere completam, miraculis probatam et aditissimarum rerum notitia illustratam. De Isaac, quem in montem duxerat Abraham, ut eum Deo immolaret, præclare dixit sanctus Bernardus, non fuisse mactatum, sed sanctificatum: *Isaac sanctificatus est, non mactatus* (serm. ad fr. *de monte Dei*); S. Benedictus et mactatus fuit et sanctificatus; a tempore enim quo mundum reliquit usque ad mortem, vigiliis, jejuniis et omni mortificationum genere corpus suum mactavit, ac continuo omnium virtutum exercitio animam suam sanctificavit; nam non uni solum aut alteri virtuti operam dedit, assecutus est sanctitatem in omni virtutum genere completam; unde eum omnium justorum spiritu plenum fuisse ait sanctus Gregorius: *vir iste spiritu justorum omnium plenus fuit*. Ex justis alii habere in eminenti gradu spiritum humilitatis, alii spiritum patientiæ, alii spiritum mansuetudinis et alii spiritum paupertatis, vel alterius cujusdam virtutis; S. Benedictus vero fuit omnium justorum spiritu plenus: quia tanta ejus extitit sanctitas, ut omnes virtutes in aliis justis dispersas in seipso collegerit: *vir iste spiritu justorum omnium plenus fuit*. Et quis revera ex hominibus justis terrena gloriosius abdicavit, quam S. Benedictus, qui cum adhuc esset juvenis, in altam penetravit spelun-

cam, ut ibi usque ad mortem permaneret? Quis illo generosius mundi gloriam contempsit?, qui, ut ait Abbas Guericus, *in cæte puerili mundum sibi ridentem irridens, tam mundi, quam corporis sui florem, quasi jam aridum calcavit?* Quis illo erga pauperes liberalior, qui omnes monasterii annonas egeno postulanti erogari præcepit? Quis zelo S. Benedictum antecessit, qui Apollinis idolum in monte Cassino evertit, lucos succendit et innumeros idololatrias ad christianam religionem adduxit? Quis erga inimicos majore exarsit charitate, qui Florentium sibi infensissimum ardentem amarit et de infasta ejus morte maxime doluit? Ad hæc quis illo Deum ardentius dilexit, cujus tota vita nil aliud fuit, quam continuus erga Deum affectus et cujus cor ferventi Dei indesinenter arsit amore? Ab ampliore virtutum ejus dinumeratione abstineo; uno verbo dicam, tantam ejus extitisse sanctitatem, ut omnium justorum virtutibus plenus fuerit: *vir iste spiritus justorum omnium plenus fuit.* Insuper S. Benedicti sanctitas fuit etiam multis miraculis probata. *Miracula,* inquit S. Ambrosius, *cum tacent, clamant* (in c. 5. Ep. ad Rom.): clamant utique eos qui talia operantur, magna esse sanctitatis præditors. Licet enim absolute loquendo a non sanctis et impiis fieri possent, quia potestas operandi miracula est gratia gratis data, quam habere potest etiam peccato mortali inquinatus; Deus tamen solis hominibus justis et sanctitate pereximia pollentibus, hanc potestatem largiri solet; unde miracula censentur quasi argumenta, quæ probant et clamant eos esse sanctos, a quibus fiunt et quo plura et majora operantur miracula, eo fortius probant et altius clamant eos esse sanctissimos, qui talibus signis coruscant: *cum tacent, clamant.* Clamarunt miracula, Moysen, Elisæum, Petrum et Eliam magna pollere sanctitate; ac item clamant, virum pereximia sanctitate præditum fuisse S. Benedictum, quia, ut ait S. Gregorius papa, solus Benedictus ea operatus est miracula, quæ illi quatuor operati sunt: *in aqua,* inquit, *ex petra producta, Moysen; in ferro quod ex profundo rediit, Elisæum; in aquæ itinere, Petrum; in corvi obedientia, Eliam video.* Si aquam de petra miraculose eduxit Moyses, eduxit et Benedictus: si ex imo

fluminis ferrum traxit et supra aquæ superficiem natare fecit Elisæus, hoc et fecit Benedictus: si Eliam miraculose pavit corvus, pavit et Benedictum: si Petrus apostolorum princeps super aquas siccæ pede incessit, incessit pariter super aquas Maurus ad S. Benedicti imperium, ut Placidum aquis jam submersum liberaret. O quanta S. Benedicti miracula! et quam fortiter hunc esse virum sanctissimum miracula clamant, non solum præfata et innumera alia, quæ operatus est; nam et ipse infirmos curavit, a dæmone vexatos liberavit, mortuos suscitavit et alia fecit miracula, quæ, ut ait S. Bernardus, eum fuisse sanctissimum clamant et probant: *sanctitatem Benedicti miracula probant* (ser. de S. Bened.). Et ipsum virum sanctissimum extitisse clamant etiam abditissimarum rerum notitia a Deo ipsi infusa. Ipse, ut ait Dionysius Carthusianus, *ingressus est sanctuarium Dei, id est abyssum sapientiæ increatæ* (ser. 1 de ss. confess.). Altam hanc abyssum ingressus est, non solum quia Deum, qui est sapientia increata, videre meruit, verum etiam quia per revelationes divinas abdita quæque cognoscere valuit. Novit aliquos ex fratribus suis apud piam quandam mulierem comedisse, iisque quos ederant cibos, quotque calices hauserant, declaravit. Novit ex duobus vini amphoris ad monasterium ex charitate missis, a famulo unam fuisse retentam et absconditam, quem monuit S. Pater Benedictus, ut caveret de eo quod in lagenâ latebat, in quam cum inspexisset famulus, ex ea egredientem serpente[m] vidit. Intoxicata esse novit panem et vinum, quæ ipsi Florentius presbyter misit. Novit etiam Toilæ astutiam, qui exploraturus an vere S. Benedictus abscondita penetraret, ad eum misit spatharium suum regis vestibus indutum, regioque famulatu comitatum et Toilam se esse simulantem, cui dixit S. Abbas: *pone fili, pone quod portas: non est tuum.* Scimus etiam illum periculum in quo versabatur Placidus, internas fratrum suorum cogitationes et alia multa abditissima novisse, imo et futura multa spiritu prophætico prædixisse. Ipse tandem in sanctuarium sapientiæ Dei ita est ingressus, ut omnia nuda et aperta essent oculis ejus; *ingressus est sanctuarium Dei, id*

est abyssum sapientie increate. Cum igitur Deus tam familiariter sua S. Benedicto secreta communicaverit, cum ei tantam rerum abditarum notitiam dederit, cumque ei tot gratias contulerit, eum sanctissimum et sanctitatis prodigium extitisse non est dubium. O virum sanctissimum inter coelites a Deo plurimum sublimatum, ut enim ait S. Bernardus, *qui tam magnus extitit in terris, secundum magnitudinem gratiarum magnitudine gloriae exaltatus est in caelo.* Miramini portentosam S. Benedicti sanctitatem, eum pro viribus imitari contendite: *nihil enim nobis aliena virtus ad salutem proficit, si ad imitationem se animus non extendit* (Trithem. Abb.). Sanctus est ille et sancti nos esse debemus. Jamvero o quam pauci sanctitati acquirenda vacant in hoc mundo! multi ebriosi, multi gulosi, multi rapaces, multi luxuriosi, paucissimi sancti; ita rari sunt, ut eos defecisse clamet regius vates, dicens: *salvum me fac, Domine, quoniam defecit sanctus* (Ps. 11). In hoc mundo non deficiunt usura et dolus; non deficiunt avaritia et luxuria: non deficiunt gula et superbia; *deficit sanctus*, quia paucissimi reperiuntur, qui sedulo sanctitatem acquirere contendant. In ordine S. Benedicti numquam defecit sanctus, quia in eo innumeri semper florere viri sanctitate illustres, ex quibus a S. Benedicti temporibus usque ad pontificatum Joannis vigesimisecondi, quinquaginta quinque millia fuere canonizati (Trithem. de Vir. ill. O. S. Ben. 4) (1); certe ibi non defecit sanctus sed in mundo penitus defecit; quia cum sint *pauci electi*, ita et paucos reperire est, qui in hoc mundo sanctificentur. Hos paucos imitemur: *imitari oportet paucos*, inquit S. Chrysostomus (hom. 24 in Matth.);

(1) Fac ne intelligas hæc verba de canonizatione proprie dicta, prout nunc agitur in Ecclesia. Penes enim Ecclesiasticæ historie cultores receptum est, decretum canonizationis S. Uldarici Episcopi Augustini prolatum in Romana Synodo anno 993 a S. P. Joanne XV esse primum indubitatae fidei monumentum de solemni per Romanum Pontificem canonizatione. Tribus seculis posterioribus usque ad Joannem XXII fere semper canonizationes habite sunt in

non imitemur multos, seu peccatores, qui multi sunt in hoc mundo; imitemur paucos et præcipue S. Benedictum; penitentia simul cum illo insistamus, sapientia acquirenda studeamus et sanctificari conemur in hoc sæculo, ut cum sanctis caelo potiamur. *Amen.*

DE ANNUNCIATIONE B. VIRGINIS MARIE

CONCIO PRIMA.

Missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph (Luc. 1, 26).

Diu optatus, diuque expectatus erat Messia adventus, cum tandem post quater mille ab orbe condito annos die vigesima quinta mensis martii misit Deus archangelum suum Gabrielem ad Virginem Mariam, ut ei Verbi incarnationem in utero ejus proximo futuram nunciaret. Non unum ex angelis infirmi chori, sed unum ex primis supremæ hierarchiæ angelis ad eam delegavit, quia, ut ait Doctor Angelicus, *ad hoc ministerium summum angelum venire dignum fuerat, qui summum omnium nunciabat* (3 p. q. 30 a. 2. ad 4). Venit ergo archangelus Gabriel in Nazareth, sacram ingressus est Virginis Mariæ

conciliis, ideo raro fiebat et unius tantam alteriusve sancti singulis vicibus: ergo quinquagintamilia Sancti Ord. S. B., de quibus loquitur auctor, canonizati sunt tantummodo judicio episcoporum in singulis diocesisibus, quo judicio, accedente consensu expresso vel tacito R. Pontificis, cultus decernebatur alicui viro defuncto cum fama sanctitatis miraculis post obitum confirmata: et hæc erat species beatificationis. N. E.

cellam, eamque salutavit, dicens: *ave gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus* (Luc. 1). O pereximiam hujus archangeli legationem! o gratissimam salutationem! o bonum nuncium et magnum mysterium, quod sine quadam criminis specie tacere nequimus: *hec dies boni nuncii est; si tacuerimus, sceleris arguemur*. Itaque altissimum Annuntiationis mysterium explicabimus, quamque gloriosum B. Virginis Mariæ fuerit, manifestabimus. *Ace*.

Angelus, Maria et Spiritus Sanctus ad augustum annuntiationis mysterium complendum conveniunt; angelus Mariæ nunciat, quod Dei mater fieri debeat: *Dominus tecum*; Maria pro virginitate pugnat, et magna cum modestia declarat, quod nec virum cognoscere, nec virginitate cadere intendat: *quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Spiritus Sanctus ut mediator inter Mariam et angelum, totam litem componit, Mariam simul Virginem et Dei Matrem efficiendo: *virtus Altissimi obunbrabit tibi, et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei*. Unde hic hodie fieri videtur syllogismus. Maria erit Mater: Maria erit Virgo: ergo Maria erit Mater et Virgo. Maria erit Mater; ecce propositionem angeli. Maria erit Virgo; ecce propositionem Mariæ. Ergo Maria erit Mater et Virgo: ecce propositionem et conclusionem Spiritus Sancti. Hæ autem omnes propositiones in B. Virginis Mariæ gloriam et honorem maxime vergunt; gloriosissimum quippe est ei quod fiat Dei Mater, quod velit esse Virgo et quod sit simul Mater et Virgo. *Gloriosum est Mariæ*, quod fiat Dei Mater, en primam hujus orationis partem: *gloriosum est Mariæ*, quod velit esse Virgo, en secundam: *gloriosum est Mariæ*, quod sit simul Mater et Virgo, en tertiam.

I PARS.

Gloriosum est Mariæ, quod fiat Dei mater.

Licet Maria divinitatem non genuerit, fuit tamen mater Dei. Sicut enim aliæ matres, licet filiorum suorum animas, quæ sunt nobilior pars hominis, non genuerint; eorum tamen dicuntur matres, quia corpora genuerunt, quibus Deus animas infudit: sic licet Maria non genuerit divinitatem, quia tamen genuit hominem, cui se Deus ab instanti conceptionis univit, ideo dicitur et est mater Dei. Eam Dei matrem vocant, et vocari volunt concilia, quæ hanc vere Dei matrem esse decreverunt: in concilio enim Ephesino dicitur: *si quis non confitetur S. Virginem esse genitricem Dei, anathema sit*: et in Lateranensi sub Martino I (Canon. 3). *Si quis non confitetur proprie et secundum veritatem Mariam esse genitricem Dei anathema sit*. Hoc et profitentur omnes fideles, dum orationcula ab Ephesino Concilii patribus composita eam ut Dei matrem invocant: *sancta Maria mater Dei*. Nec in hoc aliqua difficultatis esse videtur species; cum enim Maria sit mater Jesu Christi, qui est Deus, et qui ab instanti quo conceptus est in utero, est Deus, ea Dei mater jure dicitur. Dei quidem mater est Maria; et hodie fit ejus mater cum altissimo incarnationis Verbi mysterio suum præbens consensus ait: *ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum* (Luc. 1). Non enim expectavit Spiritus Sanctus, ut quadraginta dierum spatio pedetentim et successive Christi corpus figuraretur et delinearetur; postquam Maria dixit, *fiat*, Spiritus Sanctus nature jura evertens, in uno quasi momento, in utero Beatæ Virginis corpus Christi formavit, animam ei infudit et ex tunc Verbum divinum unionis hypostaticæ vinculo utrumque sibi copulavit: *non paulatim*, inquit Damascenus, *tacitisque incrementis figura corporis absolvitur, sed uno eodemque momento perficitur* (de fide cath. 3, 2): et Thaulerus la-

tius explicans, quomodo hæc facta sint, ait, quod postquam Maria dixit, *fiat*, ex tunc et absque ulla mora « Spiritus Sanctus de purissimo virginæ cordis sanguine accipiens, perfectum mundissimumque, licet exile, inde corpus creavit cum universis membris ejus, purissimamque illi animam inspiravit: atque illam pariter univit ». Unde sanctus Thomas a Villanova hoc *fiat* a B. V. Maria prolatum mirum in modum extollit, dicens: *o fiat potens, o fiat efficax, o fiat super omne fiat perpetuo honore venerandum! Nam ad verbum fiat, statim in utero Virginis incarnatum est Verbum* (ser. de Ann.). Mirabilis quidem fuit virtus illius verbi, *fiat*, quia cum illud protulit Maria, protinus in ejus utero Verbum humanatum est et ipsa Dei mater effecta: *ubi Virgo bene credula os suum aperuit, ut diceret fiat, mox, inquit Rupertus Abbas, juxta dictum angeli Spiritus Sanctus superveniens per apertas fidei januas sese infudit in templum sacri uteri, ut Christi matrem faceret* (de oper. Spiritus S. l. 9). Hoc verbo, *fiat*, factus est mundus; hoc verbo celestia terrestriaque Altissimus condidit et eodem verbo Maria facta est Dei mater, quo nihil est majus, nihilque Mariæ gloriosius: quid enim ei gloriosius contingere potest, quam quod sit oriens orientis, sui authoris author, origo sui principii et Dei sui mater, quodque eundem cum Patre æterno habeat filium, ita quod de Christo simul cum Patre æterno dicere possit: *hic est filius meus dilectus?* Gloriosum quidem est Mariæ, quod sit Virgo purissima, angelorum regina et totius mundi Domina; tamen ut ait D. Bernardus, *ipsa est Virginis gloria singularis et excellens prærogativa Mariæ, quod Filium unicum, eundenque cum Deo Patre meruit habere communem* (ser. 2 de Incar. Verb.). Tanta ex hac maternitate in Mariam derivat gloria, ut dici possit, omnia ejus privilegia in hoc includi et ex hoc uno manare, quod sit Christi mater. Si enim est Dei mater, ergo gratis celestibus plena: si Dei mater, ergo purissima, ergo sanctissima, ergo potentissima: si tandem est Dei mater, ergo supra omnes puras creaturas sublimata; ergo mundi imperatrix; ergo creatura, qua major sub Deo

nequit intelligi: hæc omnia acquisissime inferuntur ex eminentissimo matris Dei titulo. Unde non est quod miremur, sacros Evangelistas non ampla Mariæ contexere encomia: quia quidquid eminentius et gloriosius ad ejus laudem dici potest, in hoc uno collegerunt, quod sit mater Christi; *de qua natus est Jesus* (Matth. l.). Quod subtiliter adnotavit D. Thomas a Villanova, dicens: *Evangelistæ omnia collegerunt, cum dixerunt ex ea natum fuisse Jesum. Quid amplius queris, quid ultra requiris in Virgine? Sufficit tibi, quod sit mater Dei* (De Nat. Virgin. serm. 2). Mariam aliqui vocant mare gratiæ, civitatem refugii, hortum deliciarum, liliom cavallium et totius sanctitatis abyssum; eam alii appellant maris stellam, arcam Testamenti, miserorum refugium, thronum Salomonis, totiusque mundi reginam; ab aliis dicitur terra sacerdotalis ab omnibus tributis libera, sancta sanctorum, in qua ingressus est summus sacerdos Christus, et castrorum acies adversus tartareas potestates ordinata; hi et innumeri alii honoris tituli, qui ab autoribus coacervantur, in hoc uno continentur, quod sit mater Christi: *Evangelistæ omnia collegerunt, cum dixerunt, ex ea natum fuisse Jesum*. S. Augustinus Mariam propter Christi maternitatem supra homines et angelos exaltatam esse dicit, quia, inquit, et homines et angeli, quantumvis magni sunt solummodo Dei ministri; Dei sunt ministri patriarchæ, prophetæ, apostoli et omnes homines: Dei sunt ministri angeli, archangeli, throni et ipsi seraphim: *omnes administratorii spiritus* (Hebr. 2).; Maria vero ut Christi mater in regia Dei aula non est ministra, sed Domina; non ancilla, sed regina: ac proinde, ut Dei mater, præ cunctis hominibus et angelis eminet: *tanta est Virginis dignitas, eo quod mater Dei sit, ut plane excedat non solum omnium hominum dignitatem, verum etiam angelorum; cum longe præstabilis et excellentius sit esse matrem principis quam ministrum* (de Syn. ad Catec. 2, 2); sanctus Chrysostomus Mariam ob maternitatem suam, non solum angelis et hominibus, verum etiam toto mundo excellentiorem et eminentiorem arbitrat; ita quod si ex una parte totus mundus poneretur, et ex altera Maria,

ista toti mundo præponderaret, totoque mundo præstantior et excellentior appareret: *Maria*, inquit, *speciosior facta fuit et dignior quam totus mundus: quia quem totus mundus capere non poterat, nec merebatur accipere, in cubiculo uteri sui sola ipsa suscipere meruit* (hom. 1 Matt.). Hæc ad maternitatis Mariæ gloriâ docent Augustinus et Chrysostomus: nec videtur magis extolli posse Mariam ratione suâ maternitatis. Quid tamen majus ad illius laudem profert sanctus Anselmus, nempe quod post Deum aliquid excogitari nequeat majus Maria, quatenus Christi mater est: *hoc solum de B. Virgine predicare, quod Dei mater est, excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dici, vel excogitari possit* (de excel. Virg. 3). Sicut enim sol in medio planetarum constituitur, ita quod tres solum supra se et omnes alios sub se habeat, ita et Maria ratione maternitatis est quasi sol, *Electa ut sol*, quia ratione maternitatis ita sublimatur, ut tres tantum altissimæ Trinitatis personas supra se et omnia alia sub se habeat: *excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dici, vel excogitari possit*. O magnam Mariæ dignitatem! o quam gloriosum est ei quod sit Christi mater! Ut autem perfectius concipiatur quanta Mariam maneat gloria ex maternitate, audiantur Doctor Seraphicus, Petrus Damiani et Doctor Angelicus. Divus Bonaventura Mariam tantum per maternitatem extolli ait, ut matrem ea majorem Deus creare nequeat: *ipsa est, inquit, quæ majorem Deus facere non posset. Majorem mundum posset facere Deus, majus cælum posset facere Deus, majorem quam matrem Dei, non posset facere Deus* (in spec. B. Virg. 8). Et ratio est, quia si dignitas matris sumatur a dignitate Filii, matrem Deus Maria majorem facere non posset, quia matrem creare nequiret, cujus filius major et dignior esset filio Mariæ, qui est Deus. Et hæc est ratio, propter quam S. Petrus Damiani et D. Thomas asserunt Mariam ratione maternitatis habere dignitatem immensam et infinitam: *taceat et contromiscet omnis creatura, inquit Petrus Damiani, et vix audeat aspicere tantæ dignitatis immensitatem* (serm. de Annunc.). Et D. Thomas ait,

Christi humanitatem, cœlestem beatitudinem et B. V. Mariam quandam habere dignitatem infinitam: « humanitas, inquit, Christi ex hoc quod est unita Deo et beatitudo creata ex hoc quod est fruitio Dei et B. Virgo ex hoc quod est mater Dei, habent quandam dignitatem infinitam ex bono infinito quod est Deus. Et ex hac parte non potest aliquid fieri melius eis, sicut non potest aliquid melius esse Deo » (1 p. qu. 25, a. 6 ad 4). Sane, ut de sola Maria loquar, certum est, quod cum mater relationem dicat ad filium, tanto sublimior habetur dignitas matris, quanto sublimior fuerit dignitas filii; ergo cum filii Mariæ, dignitas sit infinita, dignitas etiam Mariæ, quatenus mater est, erit quodammodo infinita. O quam gloriosum Mariæ, quod hodie Dei mater fiat! o quam potens efficitur Maria per illam maternitatem! *Potentior*, inquit sanctus Ildephonsus, *ad placandum iram judicis invenire non possumus, quam te, quæ meruisti mater existere ejusdem Redemptoris et judicis* (de excel. Virg. 1). Sanctissima hæc Virgo Deum ipsi magna fecisse proclamat: *fecit mihi magna, qui potens est* (Luc. 2). Fecit ei magna, quia per maternitatem eam mirum in modum sublimavit et honoravit; fecit ei magna, quia ei maximam imperitus est potentiam ad subveniendum peccatoribus: quid enim non potest quæ mater Onnipotentis est? igitur, o peccatores, ad Mariam confugite, eam supplices invocato, toto cordis affectu dicite ei: *monstra te esse matrem*. Seu dicite ei: o Virgo sanctissima, cum sis apud Filium potentissima, *monstra te esse matrem* et fac per potentiam qua frueris, ut ab iniquitatibus liberer ac divinam gratiam assequar. Vel cum sancto Bernardo dicat quisque: *hæbes, piissima Domina, me indignum tibi commendatum: ad te confugio, tibi meipsum commendo et hodie in matrem et patronam præ cunctis præcepto* (ser. 2 sup. Mis.). O Maria, sicut fuisti Christi mater, ita esto mihi in matrem charitativam et beneficam. Postquam vidimus, gloriosum esse Mariæ, quod hodie fiat mater Dei; dicamus et gloriosum esse ei, quod Virgo esse voluerit.

II PARS.

Gloriosum est Mariæ, quod voluerit esse Virgo.

Virginitatem in veteri Testamento servasse Eliam, Jeremiam, Elisæum, Josue, Melchisedech, Daniele et alios nonnullos, communiter creditur; sanctissima tamen Virgo prima fuit, quæ ad virginitatem servandam voto se adstrinxit: *beata Mariæ*, inquit S. Antoninus, *est mater omnium, in virginitate, quia prima sine præcepto, consilio, vel exemplo, virginitatis munus Deo obtulit et per virginitatis votum opprobrium virginitatis abstulit* (4 p. tit. 15, c. 20). Hoc autem virginitatis votum emiserat Maria ante annunciationem angelicam; propterea angelo nunciante futuram in ejus utero Verbi incarnationem, respondit Virgo purissima: *quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* (Luc. 1). Quæ quidem verba non protulisset, nisi virginitatis votum antea emisisset: *profecto non diceret Virgo, quomodo fiet istud? nisi Deo virginem se ante vovisset* (S. Aug. de S. Virg. 4). Quamvis Maria assueta esset visionibus et colloquiis angelorum, turbata tamen est, cum S. Gabrielem archangelum vidit et audivit. *Turbata est*, cum illum vidit, quia speciem viri gerebat: *ad virilis sævus speciem peregrinam turbatur aspectus Virginis* (S. Ambr. Off. 1, 8); tantus Mariæ pro servanda virginitate zelus inerat, ut et ipsa species hominis, licet majestate et modestia celesti fulgentis, eam turbarit. *Turbata est* quidem Maria, cum angelum loquentem audivit: *turbata est in sermone ejus* (Luc. 1): tunc turbata est præ humilitate, quia se omnis gratiæ indignam existimabat; simulque conturbata est ex summo servandæ virginitatis affectu, quo cor ejus ardebat. Unde respondit angelo: *quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* seu, ut explicat Hugo cardinalis, *quomodo fiet istud, ut concipiam et pariam, quæ in virginitate permanere disposui?* vel, ut exponit D. Bonaventura, *virum*

non cognosco, id est, non cognoscituram me propono et ita sum Virgo et mente et carne et proposito. Erat Maria Virgo, non solum carne et mente, verum etiam proposito: unde optabat altissimum hoc mysterium in ipsa adimpleri, ita tamen quod votum virginitatis servaret et Virgo semper permaneret. Cum Maria dixit: *quomodo?* non dubitavit de veritate promissi angelici; tantum de modo sollicita fuit, postulans ut hic filii conceptus et partus fieret sine aliqua virginitatis jactura: *audi*, inquit S. Gregorius Nyssenus, *pudicam Virginis vocem: angelus partum nunciat, at illa virginitati inhæret* (Orat. de nat. Chr.). Nunciabat Mariæ angelus, ipsam futuram Verbi incarnati matrem, ac proinde cœli reginam, totius mundi imperatricem et supra omnes puras creaturas sublimatam: *at illa virginitati inhæret*, eique ita inhæret, ut prælegisset non esse matrem, quam desinere esse Virginem: *illa virginitati inhæret et integritatem angelicæ demonstrationi anteponendam judicat.* Unde merito Maria lilio confertur: *sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias* (Cant. 2, 2); sicut enim lilium est maxime album, ita et Maria per virginitatem extitit nive candidior; sicut etiam lilium postulat esse intactum, quia si contractetur, marcescit et fragrantem suum odorem amittit; ita et Maria virginitatem suam intactam esse cupiebat; Christi quidem mater fieri volebat, ea tamen lege, ut virginitas ejus intacta permaneret: *at illa virginitati inhæret et integritatem angelicæ demonstrationi anteponendam judicat.*

Forte non displicebit audire pereximium et piissimum Evangelii sancti Lucae interpretem, qui præfata beatæ Virginis verba ad nostrum propositum perfectissime exponit: dixit, inquit, Maria: *quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* (Stella in Luc.); quasi diceret intra se: si meæ virginitatis jacturam aliquam sum passura et promissum votum violare debeam, nolo esse mater Dei; at vero, quia scio Dominum potentem esse, ut mea virginitate intacta manente, possim parere, quæro, quomodo Dominus id facere disponent. Ubi protinus advertare debes, quam curam et sollicitudinem habeat beata Virgo de observando virginitatis voto et virginali puritate;

dicit namque Angelo, se ad tantam dignitatem et honorem neutiquam ascendere velle, si aliquantum detrimenti suae puritatis et virginitatis passura esset. Quod si quaeres a beata Virgine, numquid malit virginitatem custodire, quam mater Dei esse, non dubito, quin tibi respondeat, melius et salubrius esse cordis sinceritate et animi virtutibus splendere, quam dignitatem aliquam, quantumvis sublimem et excellentem subire. Maria Dei voluntatem in omnibus adimplere cupiebat, sed; seposita Dei voluntate, ex seipsa praelegisset non fieri Dei mater, quam emissum virginitatis votum vel in minimo, etiam sine peccato violare. O quam ardentem virginitatem illesam servare concupivit Maria! o quam gloriosum fuit Mariae, quod illam servare tanto affectu desideraverit! Virginitas homines caelestes efficit: *in carne praeter carnem vivere, non terrena vita est, sed caelestis* (Chrysol. ser. 18). Virginitas angelis homines facit aequales: *cum caste perseveratis, o virgines, angelis Dei estis aequales* (S. Cypr. de hab. Virg. 2). Virginitas Deo, qui infinite purus et qui prima Virgo est, homines assimilat: *magnum, ut vere dicam, est virginitas, incorruptibili Deo hominem similem faciens* (S. Basil. de vera Virg.). Quapropter gloriosissimum est Mariae, quod virginitatem prima noverit et toto vitae suae tempore religiose servaverit; atque gloriosius adhuc ei fuit, virginitatem tanto cum affectu custodisse, ut maluisset non esse Dei mater, quam non esse Virgo. Heu, inquit D. Hieronymus, quam multa quotidie virgines sua infelicitate cadunt. *Piget dicere, quot quotidie virgines ruunt, quantas de suo gremio mater perdat Ecclesia* (ep. 22 ad Eustoch.); ruunt multa pro momentanea felicitate, pro terreno lucro, vel pro imaginario honore; ruunt et pro nihilo mirabilem hanc virtutem amittunt; Maria vero est dux, regina, speculum et gloria virginum, quam voluptates non alliciunt, quam terrena non movent; et quam immensa, et quasi infinita matris Dei dignitas a proposito servandi virginitatem non deterruit, quia, ut ait D. Augustinus, *Virgo esse maluit, quam mater Dei praecise*, id est seclusa Dei voluntate, cui semper obtemperare et se conformare statuit.

Miramini sauctum Virginis Mariae studium, ac itidem stupete hominum caecitatem et caecam ambitionem contemplantes. Heu! quid non moluntur homines, ut ad eminentes eleventur dignitates? quae mala non perpetrant, ut altius ascendant? quis infelicibus hisce reperiretur temporibus, qui sibi oblatam regiam dignitatem, quam gravissimis criminibus esset ascensus, prorsus renneret? Quid regiam dignitatem dico? Heu! ad infimas dignitates plerumque non fit ascensus, nisi per iniquitates. Cuilibet dicere solet satanas: *haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me* (Matth. 4, 2); et plerique cadunt, ut ascendant; plerique in gravia cadunt crimina, ut ascendant ad sublimia. Discite a B. Virgine ad honores et dignitates cum virtutis detrimento non tendere. Praelegisset Virgo sacra millies mori, quam vel levissimum peccatum veniale contra emissum virginitatis votum patrare, et tanto servandae virginitatis zelo exardesceret, ut praepasset eminentissimam matris Dei dignitatem non obtinere, quam virginitatis votum etiam cum Dei dispensatione licite violare. Pudeat ergo ambitiosos tanto cum affectu per iniquitatis viam ad honores anhelare; multoque magis pudeat adolescentulas, quod virginitatem quasi nihili faciant; pudeat illas, quod non virtutis, sed, ut loquitur Tertullianus, *lasciviae ingenia habeant* (adv. Mar. 3, 13). O animae sanguine Christi redemptae, virginitatem plurimi pendite, eam ambite, illi adhaerete instar B. Mariae Virginis, cui gloriosum est, quod voluerit esse Virgo; *ac etiam gloriosum quod fuerit simul Mater et Virgo.*

III PARS.

Gloriosum est Mariae, quod sit simul Mater et Virgo.

Modum conceptionis inquisierat Virgo dicens: *quomodo fiet istud?* Cui respondit Angelus: *Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; quasi diceret: O Maria, licet virum non cognoscas, teque virginem*

Deo voveris, concipies tamen non humana, sed divina virtute, ipsaque salva virginitate; nam Spiritus Sanctus in te mirabiliter descendet et per suam virtutem, seu potentiam obumbrabit tibi et defendet te, virginitatemque tuam, cui tanto affectu adhæres; ita proteget, ut sine ulla illius injuria, imo cum summo decore concipias et parias; et sic Christi Mater eris potentissima et Virgo purissima. Quod quidem ita factum est: nam, ut ait D. Augustinus, Maria fuit Mater fecunda, quæ Christum peperit et virginitatem non amisit: *Christus Virginis Filius et Virginum Sponsus, attulit Matri fecunditatem, sed non abstulit virginitatem (de Symb. ad Catec., 2, 4)*. In aliis feminis, quamdiu virgo aliqua est, mater esse nequit; cum autem mater efficitur, virginitatem amittit; atvero ut ait S. Gregorius Nyssenus, in Maria miraculose factum est, ut virginitas partum non prohibuerit, neque partus virginitatem solverit: *o miraculum ingens, Virgo Mater fit et Virgo permanet! (or. de s. Chr. nat.)*. Quatuor modis potest Deus facere hominem, inquit S. Anselmus, videlicet aut de viro et femina, sicut usus monstrat: aut nec de viro nec de femina, sicut creavit Adam; aut de viro sine femina, sicut fecit Hevam; aut de femina sine viro, quod nondum fecerat. Ut igitur hunc quoque modum probaret suæ subjacere potestati, miraculose per Spiritus Sancti operationem voluit in Virginis utero formari et a Matre Virgine generari: *o miraculum ingens, Virgo Mater fit et Virgo permanet*. Christum de Virgine nasciturum prædixerat Isaias Propheta, dicens: *ecce Virgo concipiet et pariet (Is. 7)*. Ipsum autem non ex corrupta, verum ex Virgine nasci debuisse multæ suadent rationes: *decebat* enim, ut sicut ab æterno Verbum in cælo ex Patre sine corruptione genitum est, ita in terris ex matre sine corruptela gigneretur: *decebat*, ut qui ad tollendam mundi corruptionem venturus erat, incorruptionis donum matri suæ communicaret: *decebat*, ut sicut primus Adam de terra virginea, necdum manibus hominum tractata conditus est, ita secundus Adam, seu Christus de virgine intacta generaretur: *decebat*, ut sicut perditio ab Heva incœpit in tempore, quo,

ut communiter creditur, erat virgo, etiam restauratio a muliere virgine initium haberet; *decebat* tandem ut Christus purissimus et puritatis amantissimus a matre purissima et virgine ortum duceret; ideo novum fecit Dominus super terram et invertens naturæ ordinem, in matre virginitatem cum maternitate conjunxit et ex matre virgine natus est: *o miraculum ingens, Virgo Mater fit et Virgo permanet*. Sicut sidus sine sui corruptione suum emittit radium, sic, inquit S. Bernardus (ho. 2 *super Missus*), emisit sui læsione Virgo peperit filium. Quemadmodum, ait idem Bernardus, Aaronica virga absque humano opere flores emisit, ita Virgo absque viri opera, florem Christum concepit. Sicut Gedeonis vellus ex carne ovis absque vulnere carnis detonsum est; ita, inquit S. Ambrosius (s. 13), caro Christi ex corpore Virginis absque detrimento virginitatis est sumpta. Quemadmodum rubus ille, in quo olim Deus apparuit, ignem concepit et virorem servavit, ut habetur Exodi tertio; ita Virgo cælestem et divinum ignem Christum concepit et virginitatis albedinem non amisit. Maria tandem fuit virga de radice Jesse, ex cujus radice flos cælestis Christus ascendit: *egredietur virga de radice Jesse et flos de radice ejus ascendet (Isa. 11)*; ut enim docet melifluis Bernardus (Ubi sup.), *virga floruit absque germine et Virgo concepit non ex homine; nec virgæ virorem floris læsit emissio, nec Virginis pudorem sacri partus editio*. O mirabile et miraculosam Christi ex Virgine matre productionem! o quam gloriosum fuit Mariæ, quod simul et Virgo et Mater fuerit! gloriosum Mariæ, quod fuerit Virgo; gloriosum Mariæ, quod fuerit Christi Mater; longe gloriosius est illi, quod et maternitatis et virginitatis gloriam in seipsa adunavit, quodque simul maternitatem et virginitatem possederit; *et virginitatis possidet decus et matris pertulit dignitatem* (Chrysol. ser. 143). Maria ab Ecclesia vocatur *Virgo singularis*: hæc singularis fuit in conceptione, in qua ab originali labe fuit præservata; in natiuitate, in qua gaudium annuntiavit universo mundo; in vita, in qua a Dei amore nunquam cessavit, et in morte, in qua amoris divini violentia potius quam naturæ defectu expiravit.

Specialiori autem et mirabiliori modo *Virgo singularis* fuit in annunciatione (Tert. *adv. Jud.* 2), cum facta est simul mater et virgo; tunc non solum singularis, sed et ipsa singularitas fuit: *singularitas tota est*; quia singulari, portentoso et omnibus sæculis mirando prodigio gloriam virginittatis simul cum gloria maternitatis conjunxit, quo nihil eminentius, nihilque Mariæ videtur esse posse gloriosius. Sicut enim phoenix dicitur de singularitate famosus: *alitem Orientis peculiarem de singularitate famosum* (id. *de resur. carn.* 13); ita etiam Maria ob singulare illud privilegium, quo sine virginittatis detrimento mater Christi est effecta, in æternum collaudabitur et omnes homines eam venerabuntur, qui semper proclamabunt, quod *Maria virginittatis gratiam tenuit et fecunditatis gloriam acquisivit* (S. Bonav. in *spec. Virg.* 7). Mariam sacramentum gloriæ monstrum vocat S. Martyr Ignatius: *coeleste prodigium, sacratissimum monstrum* (Ep. 1 ad Jo. Apost.). Non horrendum naturæ, imo sacratissimum gloriæ monstrum et prodigium fuit Mariæ; quia sicut monstra dicimus, cum duo valde dissita et diversæ speciei inter se junguntur, ut cum puer caput habet, arietinum, vel cum vitulus caput gerit humanum; ita Maria est monstrum honoris et gloriæ, quia duo gloriosissima privilegia, puta Christi maternitatem et virginittatem in seipsa copulavit; gloriosissimum enim ei erat, quod esset virgo, virginium primiceria et virginum regina; gloriosissimum etiam quod esset Mater Christi, quodque eundem cum æterno Patre filium haberit, adhuc gloriosius et quasi monstruosum est, quod Maria hæc duo in seipsa conjunxerit, quodque simul Dei Mater et Virgo purissima extiterit. Maria sola est quæ hæc potuit gloria et que in æternum laudabitur, quia simul Virgo et Dei Mater fuit: *sola hæc est beata Deipara, in qua virginittas et maternitas obviaverunt sibi: in ea factum est, quod factum non fuerat, nec fiet in æternum* (S. Bern. serm. sup. *Sign. magn.*). Miramini et obstupescite audientes, Deum tot et tanta ad Mariæ gloriam fecisse: *quis hæc audiens non obstupescat*, inquit S. Anselmus, *et quod Deus tale quid cellæ potuerit, non ultra omne quod*

dici potest, admirabile dicat? (de *excel. Virg.*). Est certe quod miremur, et est quod Mariam, cui tanta inest gloria, religiosissime et humillime veneremus. Verum est, multos hoc ævo specietenus B. Virginis inveniri devotos; multi eam venerantur quoad externa quædam devotionis et pietatis exercitia, revera pauci ei sincere et perfecte habentur devoti, quia pauci peccata et omnem immunditiam a seipsis expellunt. Cupit B. Virgo, eos qui ipsi famulari gloriantur, esse candidos, castos et a lethali peccati macula alienos; tales ei placent famuli, quales erant Nazaræi, de quibus ait Jeremias: *candidiores Nazaræi ejus nive, nitidiores lacte* (Thren. 4), quare si B. Virgini famulari cupiatis, omne peccatum a vobis procul pellite: *recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio ejus* (Isa. 32). Narrat Sophronius Siriacum Abbatem aliquando ad suæ cellæ fores B. V. Mariam mirabili majestate et gloria fulgentem invenisse; qua humiliter salutata, eam exixe rogavit, ut cellam ingredi dignaretur, sperans, quod per ejus præsentiam cella sanctificaretur et quasi in alterum paradysum immutaretur: cui Virgo: *habes in cella inimicum meum et vis ut ingrediar?* (Prat. *spirit.*, 14). Quibus dictis evasit et evanuit. Sanctus autem Abbas gravi mœrore confectus, cellam ingreditur, ut Mariæ hostem inquirat; et cum solite undique quæsisset, nec invenisset, tandem in camera invenit librum quemdam a Nestorio adversus Dei Genitricem compositum; tunc intellexit, quid significarent quæ dixerat Maria, statimque in ignem projecit librum, dicens: *non manebit in cella mea Dei Genitricis, et Domine meæ inimicus*. O christiane, si B. Virgo S. Abbatis cellam ingredi renuit, quia in ea latebat hæretici Nestorii liber, qua ratione censebis, grata ipsi tua fore obsequia, quamdiu peccato mortali adhaeres? Peccatum mortale est inensissimus Christi et Mariæ inimicus; ideo si V. M. devotus esse peroptas, hunc ejus inimicum e cordis tui cella expelle; dic cum S. Abbate: *non manebit in cella mea S. Dei Genitricis inimicus*. Procul pelle avaritiam, luxuriam, invidiam et alios Mariæ inimicos, eos in anima sua habitare non sinas et Maria ad te veniet per suam protectionem, qua mediante gratiam et gloriam impetrabis. Amen.

CONCIO SECUNDA.

Dominus tecum (Luc. 1).

Tanta hodie Mariani uteri appareat gloria, ut eum superbum vocitet D. Zeno: *superbus*, inquit, *emicat venter Verbo* (ser. 3 de nat. *Mariæ*). Crediderim, sanctum hunc Antistitem meminisse illius Isaie vaticinii hodie præsertim M. Virgini aptandi: *ponam te in superbiam sæculorum*, seu ut legit Pagninus, *ponam te in gloriam æternam* (Is. 60); hodie enim *Mariæ* uterus in superbiam ponitur et æternam sibi conciliat gloriam, cum Patris æterni Verbum in eo incarnatur, et in eo manet per unionem hypostaticam: *Dominus tecum*. Verum est, Deum ante Verbi incarnationem in *Maria* fuisse per essentiam, per præsentiam, per potentiam, per gratiam et per singularem protectionem; nunc autem, o rem mirabilem et omnibus sæculis commemorandam! Angelus, qui omnibus his modis Deum *Mariæ* inesse probe sciebat, eum novo, glorioso et portentoso quodam modo in illa futurum annunciat, per incarnationem scilicet et per unionem ejus cum humana natura, quæ in utero *Mariæ* fieri debet. *Dominus tecum*. Contemplemur nunc Verbum æternum non in sinu Patris, sed in ventre matris; explicemus modos mirabiles, quibus Christus *Mariæ* inest. *Ave*.

Mihi audire videor angelum cælesti majestate dicentem *Mariæ*: *Dominus tecum*. Jamvero optarom, ut explicaret mirabilis ille nuncijs, quomodo Dominus est cum illa! Dicit, quaeso, Angele Dei, quomodo cum *Maria* sit Dominus? *Dominus tecum plus quam tecum* (S. Aug. serm. 18 de temp.); Dominus, ut vice angeli loquitur Augustinus, est cum *Maria* plus quam cum ipso angelo nunciante. Angelus est cum Christo, ut Verbo, quo fruitur, et cujus possessione beatificatur: magis tamen Christus in *Maria*, quam in angelo, quia Christus in ea est ut in throno,

ut in templo et ut in paradiso. Christus rex erat, sacerdos erat, Deus erat. Si rex, ubi thronus? Si sacerdos, ubi templum? Si Deus, ubi paradisi? *Maria* utique est thronus hujus regis, templum hujus sacerdotis et paradisi hujus Dei; ut enim jam videbimus, Christus est in *Virginis* utero 1. ut rex in throno suo; 2. ut sacerdos in templo suo; 3. ut Deus in paradiso suo. Ecce quomodo Christus est in *Maria*: *Dominus tecum*.

I PARS.

Christus est in B. Virginis utero, ut rex in throno suo.

Christus, qui *Dominus dominorum est et Rex regum* (Apoc. 17, 14), tres habuit thronos, inquit Doctor Seraphicus (in Ps. 88). Primum in cælo, ubi, ut Verbum in Patris æterni sinu, velut in gloriae suæ throno residet: *qui est in sinu Patris* (Joan. 1. 18). Secundum in Ecclesia militante, ubi usque ad mundi finem per specialem protectionem permanebit: *thronus tuus, Deus, in sæculum sæculi* (Hob. 1). Tertium in sinu *Mariæ*, qui fuit thronus, quem sibi elegit, thronus quem sibi fecit, thronus in quem intravit et thronus in quo novem mensibus mansit. Ut magnam amoris potestatem indicarent antiqui, illum una manu piscem, altera vero spicas et flores tenentem pingebant, ut inde quidquid maris litoribus, aut terrarum finibus clauditur, amori tributum pendere ac illius imperio subdi manifestarent. At latior adhuc amoris patet ditio, ampliores sunt potestatis ejus termini; etenim ipsi quoque cælo tantum imperat tributum, ut ex tribus quæ in Deo sunt personis, unam sibi dari præcipiat, quæ quidem amori et ex amore data est; nam ut ait dilectus discipulus, *sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret* (Joan. 3, 16). Hic autem Dei Filius in hunc mundum veniens, regalem thronum in B. *Virginis* utero sibi elegit; *rex cæli*, inquit Albertus Magnus, *Mariam in solium gloriae sibi elegit* (q. 15 sup. *Missa*). Hunc suum thronum ebore candidiorem, auro di-